

ВИКОРИСТАННЯ РЕФЕРАТИВ, ПОВІДОМЛЕНЬ І ПРЕЗЕНТАЦІЙ ЯК ФОРМИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПЕРШИХ КУРСІВ З ІСТОРІЇ МЕДИЦИНИ

Плужнікова Т. В., Краснова О. І., Касинець С. С., Товстяк М. М.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено основні вимоги до оформлення рефератів, повідомлень, презентацій; підкреслено необхідність їх роз'яснення студентам перших курсів на прикладі проведення занять із предмета «Історія медицини».

Ключові слова: реферат, повідомлення, презентація, контроль, знання, історія медицини.

The article covers the main requirements for the registration of abstracts, messages, presentations, which must be observed when writing them; the need to explain to students the first courses on the example of holding classes on the subject "History of Medicine".

Keywords: abstract, message, presentation, control, knowledge, history of medicine.

Як відомо, до основних видів контролю, які застосовують викладачі в навчальному процесі, належать початковий, поточний і підсумковий [1;3]. Контроль знань студентів може бути усний і письмовий. Застосування тестів для оцінювання навчальних досягнень студентів – це поширена в сучасній вищій школі методика, яка потребує дотримання низки вимог, пов'язаних із певними дидактичними проблемами [2].

Історія медицини як предмет вивчається на першому курсі медичного і стоматологічного факультетів. Ця дисципліна є важливим початком вивчення медицини як галузі людської діяльності. Неможливо досконало оволодіти наукою без знання її історії, яка дає поняття про походження всього сучасного комплексу знань у цій галузі, про їхню сутність у процесі розвитку. Історія медицини збагачує загальнокультурний і медичний світогляд майбутнього лікаря, допомагає «вжитися» у свою професію, здобути і розвинути знання і вміння логічно мислити, аналізувати та приймати правильні рішення в галузі медицини. Історія медицини як гуманітарна дисципліна є важливою складовою освіти лікаря. Без знання історії медицини майбутнім лікарям багато що залишається незрозумілим на все життя.

На першому курсі в процесі вивчення предмета «Історія медицини» пропонуємо студентам підготувати реферати і доповіді з презентаціями. Як показує практика, не всі студенти після закінчення загальноосвітньої школи мають уміння підготувати реферати і презентації [4;7;8].

З першого курсу виникає необхідність переконати студентів у важливості підготовки доповідей (повідомлень), презентацій, рефератів і роз'яснити з перших занять правила і вимоги до їх оформлення. *Реферат* – це короткий виклад змісту одного чи кількох документів із певної теми. Зміст реферату з історії медицини пропонуємо зробити аналітичним оглядом історії вивчення питання. Наприклад: що нового вніс той чи інший вчений у медицину різних часів. На титульному листі вказують найменування міністерства, назву вищого навчального закладу і кафедри, де виконана робота, курс, групу, факультет, прізвище, ім'я, по батькові студента-автора. Текстова частина реферату містить план, вступ, основну частину (розділи, пункти і підпункти), висновки, список використаних джерел.

Теми кожного розділу однакові за важливістю, а самі розділи мають бути приблизно однакові за обсягом. Варто охоплювати весь матеріал, що належить до теми, але нічого зайвого. Зміст реферату має відповідати його темі, меті й завданням. Послідовно розкривають усі передбачені планом питання, обґрунтовують і пояснюють основні положення, підкріплюють їх конкретними прикладами і фактами, формулюють думки чітко, просто, правильно і недвозначно, щоб і самому було зрозуміло, а також логічно структурують текст. У висновках не переказують текст роботи, а подають узагальнені ідеї, думки, оцінки, пропозиції [5;10].

У тексті реферату не допускається розташування заголовка підрозділу внизу сторінки, якщо під ним не вміщується щонайменше два рядки, – у такому разі назву підрозділу разом із тестом переносять на наступну сторінку.

Не можна починати абзац унизу сторінки, якщо на ній поміститься тільки один рядок із нього – у такому разі слід переносити весь абзац на наступну сторінку. Аналогічно не можна переносити один рядок з абзацу на наступну сторінку.

Відомості про джерела і літературу, які включені до списку, необхідно подавати згідно з вимогами державного стандарту з обов'язковим наведенням прізвищ авторів, назви праці, міста і року видання, видавництва і кількості сторінок. Список літератури наводиться в кінці тексту в алфавітному порядку за прізвищами авторів відповідно до прийнятих стандартів бібліографічного опису та включає публікації переважно останніх 5-10 років. Сторінки рукопису послідовно нумерують, починаючи з обкладинки і до останньої сторінки, у правому верхньому куті.

Необхідно звернути увагу студентів першого курсу на правила посилання на різні літературні джерела. При посиланні на книгу в списку використаних джерел указують загальну кількість сторінок. При посиланні на частину книги чи статтю в збірці вказують номери сторінок, на яких починається і закінчується стаття. Якщо в літературному джерелі один автор, то його прізвище вказують перед назвою, якщо два і більше – після назви. Якщо в джерелі п'ять і більше авторів, після назви вказують тільки три перші прізвища з уточненням «та ін.». Обов'язково необхідно вказувати не тільки місце видання, а й видавництво. Місце видання пишуть повністю, за винятком столиць держав, наприклад – К. (Київ).

Доповідь (повідомлення) – це документ, у якому висвітлюються певні питання, даються висновки, пропозиції та призначений цей документ для усного (публічного) прочитання й обговорення. Обсяг доповіді – від 8 до 12 сторінок (до 30 хв), якщо доповідь складається з 4-6 сторінок, вона називається *повідомленням* [5;8].

Викладачі пропонують студентам на першому курсі написання повідомлень, які містять вступ, основну і підсумкову частину тексту [11].

Презентація – це форма подання інформації за допомогою різноманітних технічних засобів. Презентація містить не тільки текст, а й візуальні образи, такі як картинки, фотографії, для полегшення процесу сприйняття інформації [4;6]. Презентація допомагає унаочнити виклад нового матеріалу, систематизувати вивчене й оптимізувати процес визначення рівня навчальних досягнень студентів. Застосування мультимедійних

презентацій дає можливість студентам, по-перше, самим навчитися створювати їх для захисту досліджень і по-друге, детальніше засвоїти в повному обсязі тему заняття, запам'ятати прізвища й імена вчених-медиків, їхні основні досягнення в різних галузях медицини. Дослідження свідчать про те, що при усному викладенні матеріалу через три години в пам'яті слухачів зберігається 70% інформації, а через три дні – 10%. Натомість при візуальному викладанні того ж матеріалу зберігається відповідно 72% і 20% [12]. Ще школярами, деякі майбутні студенти вищих навчальних закладів опановують уміння створювати презентації для захисту досліджень МАН. Але, як показує практика, далеко не всі студенти знають правила написання презентацій у повному обсязі.

Викладачі навчають студентів перших курсів правилам написання презентацій. У презентації не має бути менше десяти слайдів. Перший слайд – це титульний лист, на якому слід представити назву презентації, прізвище, ім'я, по-батькові доповідача, його посаду. Матеріал необхідно викладати стисло, з максимальною інформативністю тексту, щоб не було нагромодження. Необхідно використовувати короткі та змістовні заголовки, маркіровані й нумеровані списки. Якщо інформація важлива (висновки, визначення, правила), її подають у презентації крупним і виділеним шрифтом і розташовують у лівому верхньому куті екрана. Другорядну інформацію бажано вміщувати внизу сторінки. Викладачі роз'яснюють студентам, що поєднання двох кольорів суттєво впливає на зоровий комфорт, причому деякі пари кольорів не тільки стомлюють зір, а й можуть спричинити стрес (зелені символи на червоному фоні). Найкраще поєднання кольорів шрифту і фону – це білий на темно-синьому, чорний на білому, жовтий на синьому. Необхідно дотримуватися єдиної кольорової схеми для всіх слайдів [13; 14].

Людина може одночасно запам'ятовувати не більше трьох фактів, висновків, визначень. Будь-який фоновий малюнок втомлює очі та знижує ефективність сприйняття інформації.

Кожен слайд має відображати одну думку. Текст має складатися з коротких слів і простих речень, рядок має містити 6-8 слів, усього на слайді має бути 6-8 рядків. Загальна кількість слів не має перевищувати 50, дієслова мають бути в одній часовій формі. Заголовки мають привертати увагу аудиторії й узагальнювати основні засади слайда, у заголовках мають бути і великі, і малі літери (а не тільки великі), слайди мають бути не надто яскравими – зайві прикраси лише створюють бар'єр на шляху ефективної передачі інформації. Також необхідно пам'ятати, що підпис до ілюстрації розміщується під ілюстрацією, а не над нею. Усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі [15]. Усю текстову інформацію потрібно ретельно перевірити на відсутність орфографічних, граматичних і стилістичних помилок.

Отже, вміння використовувати запропоновані загальноприйняті методики і правила оформлення наочного викладання матеріалу розширюють медичну свідомість студента, стимулюють зацікавленість у вивченні матеріалу й активізують мислення.

Список використаної літератури

1. Використання інноваційних технологій в активації самостійної роботи майбутніх лікарів / [П. М. Скрипников, І. А. Ніколішин, А. В. Марченко, Е. В. Ніколішина] // Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2017. – С. 147–148.
2. Голованова І. А. Удосконалення методики тестового оцінювання навчальних досягнень студентів у сучасній вищій школі / І. А. Голованова, М. М. Товстяк, В. П. Лисак // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2018. – С. 56–58.
3. Етико-естетичні аспекти підготовки майбутніх лікарів / [В. М. Ждан, Л. І. Гурина, Л. М. Шилкіна, М. Ю. Бабаніна] // Формування здорового способу життя студентів-медиків засобами освіти: матеріали Всеукр. навч.-метод. конф. – Полтава, 2011. – Ч. І. – С. 78–80.
4. Лекція – активний метод навчання на післядипломному етапі освіти лікарів-інтернів та лікарів-курсантів / В. М. Ждан, І. М. Скрипник, Г. М. Давиденко [та ін.] // Сучасна післядипломна освіта: досягнення, проблеми, перспективи: матеріали навч.-наук. конф. – Харків, 2013. – С. 60–61.
5. Лещенко Т. О. Українська мова в медицині : навч. посіб. для самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів МОЗ України / Т. О. Лещенко, Т. В. Шарбенко, В. Г. Юфименко. – Полтава, 2017. – 332 с.
6. Місце та роль самостійної роботи студента в кредитно-модульній системі організації навчального процесу / [В. М. Ждан, В. М. Бобирьов, О. В. Шешукова, Н. М. Лохматова, Т. В. Шарбенко] // Медична освіта. – 2011. – № 2. – С. 52–54.
7. Розвиток інформаційно-комунікаційної та комп'ютерної компетентності під час післядипломної освіти / [І. А. Голованова, О. І. Краснова, Т. В. Плужникова, О. Г. Краснов] // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2018. – С. 55–56.
8. Самостійна робота лікарів-інтернів на кафедрі сімейної медицини і терапії / В. М. Ждан, Є. М. Кітура, М. Ю. Бабаніна [та ін.] // Світ медицини і біології. – 2016. – № 4 (58). – С. 142–144.
9. Самостійна робота як фактор підвищення ефективності підготовки лікаря-спеціаліста / В. М. Ждан, Є. М. Кітура, М. Ю. Бабаніна [та ін.] // Інноваційні технології в організації самостійної роботи студентів медичних освітніх закладів: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2017. – С. 55–57.
10. Сілкова О. В. Застосування засобів мультимедіа під час самостійної роботи студентів / О. В. Сілкова // Актуальні питання якості медичної освіти: XIII Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю. – Тернопіль, 2016. – Т. 1 – С. 2719–272.
11. Вимоги до написання рефератів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.naiu.kiev.ua/pislyadiplomna-osvita/vimogi-do-napisannya-referatu>.
12. Вимоги до написання повідомлень. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://pidruchniki.com/70367/buhgalterskiy-oblik-ta-audit/metodika-pidgotov>
13. Загальні правила створення презентації. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://svitppt.com.ua/informatika/zagalni-pravila-stvorenniya-prezentaciy>
14. Правила написання презентацій. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://wiki.cuspu.edu.ua/index.php>.
15. Ефективність сприйняття інформації. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://svitppt.com.ua/informatika/zagalni-pravila-stvorenniya-prezentaciy.html>.
16. Оформлення слайдів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://disted.edu.vn.ua/courses/learn/6218>.